

Womhaj Bóh!

Číslo 32.
9. augusta.

Četník 6.
1896.

Serbiske njedželske łopjenka.

Wudawaju so kóždy kobotu w Smolerjez knihiczišcežerni w Budyschinje a so tam dostacź sa sčtwórtlětnu wšchedplatu 40 w.

10. njedžela po kwjatej Trojizy.

Łuf. 19, 41—48.

Dženšnišča njedžela chze naš se swojim sczenjom na wupuščenje Jerusalema dopomnicź. Historiju budženja Božeho nad kwjatym městom so našci wótzojo so mózne předowanje měli; woni so ju do swojich modlerškich knihow pschijeli, kaž so wona dženka hišcže we wjazornych našchich Božich domach na wyschporje wuczita. Hdnyž mamy nětko dženka w našchim sczenju Anjesowe wěschčenje srudneho wušuda psched sobu, njesapomniwy na dopjelnyje tehole wěschčenja, kotrež nam wobšwědča, so so jeho słowa haj a hamjeń.

Jako so tón Anjes pschibliža, pohlada wón na to město a plakašče na nje. To běšče tauna njedžela, na kotrež jemu lud palmy na pucź sczelesche. Hlaj brjedža we wješelej šromadžisnje srudne wobliczo — a to stej woczy teho, na kotrehož wschitzy hladaju — jeho woczy stej połnej hylšow. Wón plakašče na to město. Wón wschał by tež na swoje žiwjenje plakač móhl — na tole jeho najcžejšche žiwjenje, kotrež je hdny na semi bylo. Třizyczi lět běšče na potajnym žiwu — tři lěta w samym pschescžehanju — potom pschińdže tón srudny lónz, jako bě pscheradženy wot swojeho wuczomnika, wopušcženy wote wschitkich, morjenu psches swoj lud. Ale wón sam na so njeplaka, — samo pod cžežtotu řichiza je wón tym, řiz jeho wopłakowachu, pschiwolał: „Njeplacžče psche mnje, ale placžče same na so a na swoje džeczi!“ Wón tež

psche swojich wuczomnikow njeplacže, runjež wón mě, so je cžaš blisko, hdnyž budža myšlicź, so Bohu s tym řlůža, hdnyž jich morja. Ně wón na to město pohlada, kotrež je w duchomnej řmjerczi tež na wěčnu řmjercź řhubjene a tónle napohlad jeho pschemóže, so wón wótšje řaplaka. — Šylšy so so husto s parlemi pschirunale. — Jesuřowe řylšy so najkřařnišche parole. Wone nař do potuřy honja. To ničžo małe njeje s cžłowřkim hřechom, ydnyž wón teho Anjesa s tajkim rudženjom napjelni. Rał mało pōsnaju so wulkosč mojeje winy, hdnyž řebi jenož pschi tym řtarosč cžinju, so móhl mój hřech řle řcžehwř mēč. A hdny bych tež se swojim hřechom řemřte řbože dostacź móhl, bych so tola w nim njesbožowny řacžul. Pschetož tón, kotryž s wolijoweje hory placžo na Jerusalem pohlada, wot prawizy řwojeho Wótza dele hlada na moje wopacžne žiwjenje a mój njedžak jeho boli. Ja dnyrbu so wobrocžicź a cžinicź, řchtož je jeho wola a radořč, so by so jeho wobliczo na mni řařo pschecželnje řwēcžilo a ja w jeho řwětłe měl řwětłó, žiwjenje a mēr. — Ale jeho řylšy so nam tež s trořchtom. To njeběšche řwontowny řkuff, kotryž wumožnik řa tebe na so wřa, luby řřchescžjano; wjele řylšow dnyrbjesche řa tebe wupłacž. Pschetož jeho wěřta a řruta wola je, so by ty wumoženy byl. S ničim so teřle jeho woli řadžewacź njemóže řřiba jenicžy s twojim řtwjerdženjom. Teho hladaj so. W dobrych a řřch dnjach řteřitej jeho woczy wotewřjenej nad tobu, twój wajchřar njelpi ani njeđrēma, wón wodži tebe po řwojeř radže a tebe řřoncžnje s cžescžu horje wōřmje, řřiba so ty

Sam nječasch a potom je jemu tebe žel, so mohł plakać. Plakajo tón Anjes na to město sforzi. W jeho sforzenju leži tšoje. Jerusalem, hnada Boža je tebe domapytala — ty pať teho domapytanja fedžbu mět njejšy — nětko budže tebe Boža khostaza prawdosč domapytać. My mamy tež swój čas domapytanja a tónle čas ma tež juntróc swój kónz. Nichtó nam sa to njerukuje, so tónle našch hnadny čas hiščezje dołho traje a so tónle čas domapytanja, wošebiteho šapšchimnjenja pišes Bože słowo hiščezje juntróc pschińdže. Móz a radosč k wobronjenju i kóždym wotstorczenjom wotebjeratej. Nasche žiwjenje je rostlina, kotraž dyrbi so po móžnosći kšětsje do plódnije semje Božeho słowa nuts šadžec — dženska hiščezje tať czežko njeje kať jutšje; khorjenje so hižom czežo pschimaja, potom rostlina šwjadnje a plóda semje jej wjazny njedopomha. Někotre lěta móže cžłowjek swoje šwontowne žiwjenje dale wješć, runjež je jeho šnutštowne hižo wotemrěło, dofelž wón w času hnadneho domapytanja pónal njeje, šchtož k jeho mērej šluzi. Šchtož k našchemu mērej šluzi, nam w drugej položny našeho ščenja Anjesowe škutkowanje šjewi. Naš šrudoba bojašlownych, njemóžnych cžini, so my ničzo šapoczec njemóžemy. Teho Anjesa pať cžeri jeho šrudoba i nowa, khostaze, wučiszčaze, rošwucžowaze škutkowanje šapoczec. Šesus je hižo juntróc, přeni čas jako Mēšias wustupi, kupzow a pschekupzow i templa won homil; dofelž pať to hiščezje na pschezo wušpěcha mēto njeje, tón Anjes tón škutk i nowa dofonja, wón wē, so je to jeho Wótza wola. Tak čzemny tež my jako wučomnizy teho Anjesa šwēdczenje wotpoložic w słowje a škutku pschecziwo hrosnosčam, njewēry a hrěcha. Nichtó njech nam do teho njerēczi a njepraji: To je tola podarmo. My njejšmy wotrocžny wušpěcha, ale šluzobnizy Šhryštufowi. Wučiszčmy jeno šwēru wote wšchitkeho bješbóžneho wašchnja našche domy, našche wutroby, potom budža templ, wo kotrymž to słowo placzi: tón Anjes wšchēdnje w nim wuczi. Wšchelake cžēmne a njewēste my w žiwjenju nadeńdžemy; tón Anjes budže nam jo pónacž dacž w šwojim času, w prawym času. Kať pať je na kónzu našeho ščenja prajene, so tola, hacž runje mējesche tón šbóžnik wjele njepšcheczelow, kotsiž čžnychu jeho škónzowacž a i tym dopokasachu, so bēšche tón Anjes i prawom templ mordašku jamu mjenował, lud na nim wišasche a jeho pošluchasche, tať čzemny tež my jeho pošluchacž, kať wowza šwojeho paštrja, čzemny na nim wišacž, kať winowe hałošy na winowym pjenku; wón je tón pucž a ta wērnosč a to žiwjenje.

Samjen!

Wocžehnjenje našch mlodnyh k šchescžijanškej šwobodnosčzi.

(So Š.)

VIII. Prawidła w pižanyh wobrašach.

Ty šnano njekurišch; to wšchaf je dobre, jeno so ty i teho „ty njedyrbišch kuricž“ žanu jednatu kasuju šebi ščinił njejšy, kať by to psche wšchu mēru wažne bylo. Wo tajkim, derje je, so njekurišch. Pschi tym wšchēm je cžisčje wopacžne, hdy by ty twojemu 22 lētnemu šynej prajił — kať ja to juntróc šlyšchach: „Twój nan ženje žaneje zigary kuril njeje, duť tež ty tejele potrebnosčje njemējesch.“ Tola „duť“ je cžisčje wopacžne, hdyž ma cžłowjek tať wjele, so mohł kuricž. Šdyž tež nan teje potrebnosčje njemējesche, ma ju šyn. Wón ma ju wopravdže; wón ma ju šnano w wyškej mērije. Wón tež njepónaje, cžeho dla dyrbjalo jemu šakafane byčž, šchtož je wšchitkim jeho towašcham dowolene, a

cžeho dla dla dyrbjalo ja njeho njestrowe byčž, šchtož tym druhim najšepje tyje. Šow by nan šwoju móž wopak wužil. To šakafanje, kotrež je ja 14 lētneho hólza wušnal, šo ja dorosčzeneho wjazny njehodži. Ty džē móžesch šwojemu šynej šwój nahlad wuprajicž, — móžesch jemu pokasacž, kelko pjenješ šo pódla pschetrijeba, móžesch jemu šwoju myšl šjewicž, so mašch kurjenje sa njestrowe, — ale potom dyrbišch (a to bje wšcheho wušmēšchenja a hórkosčje) pschistajicž: „Šso šamo rošumi, mój šyno, so ja tebi w tychle wēzach ničzo roškasowacž njecham.“ Šakafajch-li pať šwojemu šynej kurjenje, cžinišch jeho hórkeho, dofelž šo jemu šdash tyran byčž a najšterje budže kónz, so šyn tebi klubu cžim šylnišcho kuri. — Druhi pschiklad: „To je dobre a dušchne, hdyž nan do tych šluschy, kotsiž ani wo palenz ani wo piwo njerodža. Alle štrachne by bylo a ty by sa šwojeho dorosčzeneho šyna šurowy muž byl, hdy by ty jemu šakafal i jeho pschecželeni šarancžł piwa wupicž.“ Pschicžiny šu te šame kať pschi kurjenju.

Ša nětko druhi pschiklad i drugeje štrony wosmu a čžu šam wo šebi powjedacž. Mój nan mējesche i džēla šwobodomušlne nahladny. Ša pať bēch hižo jako študenta konservativnej štrony pschihilenny. Wēšo ja tež tole moje štejšchecžmo mojemu nanaj napšchecžowo šajšupowach. Ša mam šo dženska jemu hiščezje džakowacž, so je tež šmērom a na moje nahladny pošluchal a je tež wažil, runjež njeje ani tehdom ani pošdžišcho žyle mojim nahladam šo pschiwobrocžil. Šak wjele nanow by „njefrale nahladny njefralych hólzow“ wušmēšchalo. Na tole wašchnje pať šo džēczi njewotežahnu, ale wotštorčuja.

Młoda 18 lētna hólza, kotraž bēšche hiščezje daloko wot teho, teho šbóžnika lubowacž, wot kmótra šlotu narucžnizu dosta. Ša šlyšchach, kať ju macž to město i 1. lišta Šētowneho, hdyž šo pschecžowo šaplecženju wložow a napóšschenju škoteho rēczi, wučješche; haj wona bēšche na tym, tej hólzy šakafacž i narucžnizu šhodžicž. Na šbože abo njefbože mje ta macž prošješche, so bych mój nahlad wuprajil, wēšče w tym pschewēdczenju, so budu ja jako duchowny i nej psches jene. Šo pať šo ja pschecžowo macžeri wuprajach, ja po dotalnym wuloženju halke prajicž njetrjebam. Šchto bu dale i žylej wēzu, ja njewēm. Š wjetšcha našcha dobra rada jenož tehdom placzi, hdyž je wona i myšlenni šo naš wo radu prašchazeho psches jene. To pať ja wēm, so ta holecžka, hdyž tu pychu šjawnje nošyčž njefšmie, šo wjele hušcžišcho psched šchpihel w šwojej ištwe štupi a šo i tym wōcžko hordosčje njewutorhnye, ale šo cžim wobtwjerdžuje w jejnej hłowje a dale, so dyrbjala wona hižo poš šwjata byčž, hdyž njeby do jejneje wutroby wēšta hórkosč pschecžowo macžeri šacžahnyla.

Cžisčje to šame ja praju, hdyž čžedža dorosčzeni šynojo a džowki do džiwadla abo na reje hicž. Šakafane je kšětsje; šchto pať dyrbi ščēhwł teho byčž, šo woblicžicž njemōže. Šo šu reje a džiwadla i wulkim štrachom ja dušchu, je bješ dwēla. Duchowne štrachoty tež šchescžijanške towaštowne žiwjenje šobu pschinješe, na kotrymž šo šnano nan rad wobdželuje. Duchowne štrachoty šu wšchudžom, hdyž hrěšchni cžłowjekowo hromadže pschińdu. To wšchaf móže byčž, so šu wone pola džiwadla, kaťtež je wone hušto došč dženknišchi džēn a pola rejow, kaťtež šo nětko maja, wošebje wulke. Duť bych ja jako nan tele štrachoty došč roššwētilil a rošpeminal. Škōncžnje pať dyrbišch šwojim džēcžom w Božim mjenje hicž dacž a jim pschecželnive šłowo šobu na pucž dacž. Tyšaz křecž šepje hacž ššale, mjeršaze woblicžo škutkuje, hdyž šo ty šady šamknjenych duri sa šwoje džēczi modlišch. Al wjele šepje hacž wšchitko šwarjenje na šly, bješbóžny šwēt na tvoje džēczi škutkuje, hdyž wone wjedža, so je tvoje dobroprošchenje wjšche nich. Haj ja šebi myšlu, so štej dobroprošchenje štaršchich a njewidomna bliškosčž nana a macžerje — najšpšchi wobarnowazy jandželjo sa džēczi, kotryž šu wonkach w duchownym štrachje.

(Šofracžowanje.)

Dušchny šobudar do mandželstwa.

Mēr budž i wamaž.

(Šofracžowanje.)

Še pať šebi něchtó šwojeho štajneho towašcha abo towašch-nizu sa wšchē šwoje žive dny pschishwolil, tajki njemōže šebi jeho abo ju bje wšcheho woneho i někim druhim abo i někej drugej šmēnjecž. Wón wšchaf to tež na nihdy Bože dla njefechze, ale čže i nim abo i nej na wšchē šwoje žive dny šjenocženy šawostacž, dōnž jeju šnjercž jenehe wot drugeho njewotwoła.

Haj, Boža Wótzna wulka hnada
 Tu shreje cžlowisku wutrobu,
 Na kotruž wona dele pada,
 Kaž płónczne pruhi na semju,
 So bymjo do njej' wufyhte
 Stokrócžne płody pschinješe.

Tón luby Boži Ssynu ho stara
 Sa fhwěrnmu tychnu wutrobu;
 Hdyž ho tu wšchudžom sběha hara,
 Chze wšchitko padacz hromadu,
 Dha Jesuž fhwěrnny pařtyr' sam
 Wšchom' kłemu wobara tu k nam.

Ach, Jesu! luby Ssyno Boži,
 Pomhaj nam i twojej lubošću!
 Hdyž ho tón sly duch na naš kłobi,
 Chze wšchitkich štafycž i lešnosću
 Kaž „Goliath“ muž „hobeski“ —
 Budž Jesu „Davido“ i nami!

Ach, Božo! hdyž by kónz wšcho měto,
 Kaž w cžafu lijeńzy to bč,
 So njeby jich tu wjazy bylo,
 Hacz w fwojim cžafu w Sodomje,
 Kiž ja Bohom ho prašchaja;
 Budž, Jesu, ty jich nadžija.

Duch Boži by jich wuwjedł i hnadu
 S tej' wulkej' tychnej' nušy tu
 A by jich šdžeržal i džiwnej radu
 Kaž Moaša psched lijeńzu,
 Kiž wuwjedł je se Sodomu
 Dotha psches fwojoh' jandžela.

To šapomniež nochzyli tudy
 Tón wulki a kiž mały je,
 Njech bohaty a tež tón kłudy
 Sso Bohu Anjesej džakuje,
 Dokelž psches lubošć Jesuša
 Wšchu Božu hnadu wužija.

Duž chzemy prošycž Jesom Khrysta,
 Kiž sam ta lubošć Boža je,
 So psches fhwjateho Ducha města
 Nam wšchudžom Boža hnada je;
 Hdyž jemu džemy se fhwěta,
 Kaž Boža hnada pschewodža.

Deutscher w Borschizach.

S czežkeho cžafu.

1. Hajnownja w holi.

(Pofracžowanje.)

„Hórke cžafy pschithadžeja; Schwejda tu šafu je!“ džesche hajnik a powjedafche potom nadrobnije wšcho, šchtož bčšche w měsčje wo nješcheczelskich hrošnosćach kłyschal. Macž a Janf sacžuschtaj nanowu starošć a pomysłichtaj žebi na pschichod; tež Handrij dopomni ho i cžichim hñěwom w wutrobje na Schwejdom. Woni bčhu tola bjes dwěla wina nad tym, so jemu nan ničžo kłódke i města žobu pschinješł njebčšche, kaž bčšche to hewaf wot njeho šwucženy. Ani kłowcžta njeprajo pschihotowa macž wjecžer. W hlinjanej, i wulkini ržemi pomolowanej šchli stejese wulka šchafčž džiwneho njafa na blidže. Pódla položi wona kruč džiwneho cžorneho pjecžla; bčšche to Boži kłěb, kotryž bčšche i brčšoweje štory pjecženy. W hrošnej, dolholětnej wójuje bčšche ho žito na polach rostęptalo. Teho dla dyrbjachu žebi ludžo tajkule žyrbu pschihotowacz. Sso wč, so tajkile Boži kłěb prawje nješłodžesche. „Bčly kłěb bych radšcho wšal!“ mčnjese Handrij. „Haj, haj, lubej džěsći, mi tež“, wotmolwi nan; „ale šchto mohł jón i pjenjajami šaplacžić? Wšchako chze dženzka mišchtr pjekar na kłóschtrsej hašy ja pokrotu dwaj tolerjey mččž!“ A

macž pschihpomni: „Haj, drohe cžafy žu pschihšle; džakujmy ho Bohu, so nam lčš hšchcže džiwiny dosčž škieži, so njetrejamy kłodu tradacz.“

Hajnikož bčhu dowjecžerjeli. Nan wša po štarym pčknyh wafchnju i polčžki staru wulku bibliju. To bčšche jara drohotne namrěwstwo wot džěda, kotryž bčšche ja Lutherowy cžaf žiwny byl. Biblija bčšche do drjewjannyh deštow šwjasana, a i nutška bčhu wšchelake rjane wobrašy. Na dolhich šymškich wjecžorach, hdyž wonfach žněhowa mjecžel po lčšu honjesche a hdyž bčhu ho rapati psched žurowej šymu do města i procha mčli, nan fwojimaj fšynomaj tele bibliske wobrašy wuložowafche.

Dženzka bčšche macž džěšaty psalm namafala a cžitafche i šchepotazym kłóžom taf:

„Anježe, cžeho dla taf štejšich i daloka? Cžeho dla potajšich ho w cžafu nušy? Dokelž kłóžnik hordošć cžeri, dyrbi hubjeny cžerpicž; woni ho powjetšchaju hromadu, a wumyšla žebi šle wčzy. Pschetož bjesbžny kłwali ho fwojeje šamopašchnojčže; a lakomny žohnuje ho, a hani teho Anjesa. Bjesbžny je taf hordy a hñěwny, so i nikim njerodži; wšchitke jeho myšle žu, so nima Boha. Wón dže štajnje po fwojim pucžu, twoje žudženja žu daloko wot njeho; wón ho naduwa nad wšchitkimi fwojimi nje-pschecželemi. Wón rjekuje w fwojej wutrobje: nihdy na nihdy ja njebudu hnuty; nihdy ho mi šle njeponđže. Šeho rót je polny šaklecža, šchibalštwu a jebanja; jeho jafyf nacžini próžu a šchjwdu. Wón žedži a kafa na wšach, wón škónzuje njewinojtych štradžu; jeho wocži kęžbujetej na hubjennyh. Wón kafa w potajnym kucže, jako law w fwojej jamje; wón kafa, so by hubjeneho popadnył, a popadnje jeho, hdyž wón jeho do fwojeje fweče šaczehnje. Wón šbije, podkłčži a podtepta k žemi kłudeho i mozu. Wón rjekuje w fwojej wutrobje: Bóh je šapomnił a fwoje woblicžo potajil; wón to nihdy widžecž njebudže. Stawaj, Anježe, Božo, pošbčh fwoju ruku; nješapomni hubjennyh. Cžeho dla dyrbi kłóžnik Boha haničž; a w fwojej wutrobje prajicž: Ty wo to ničžo njerodžišch? Ty ždyn widžišch, pschetož ty wohladujesh hubjenštwu a žalošć, wono šteji w twojimaj rukomaj; kłudži poručža ho tebi, ty žy pomoznik šyrotow. Kłšlamaj ramjo bjesbžneho, a pytaj jeho kłóčž, so by ho jeho bjesbžnosć wjazy njenamakala. Tón Anjes je i kralom štajnje a wčžnje, njech pohanjjo i jeho kraja kónz wošmu. Požadanje hubjennyh kłyschich ty, Anježe; ty wob-twojerdžišch jich wutrobu, so ty fwoje wucho na to nakłilšch; so ty k pravu pomhajšch šyrotam a kłudym, so by dale njetrašchil cžlowjek na žemi.“

Šamješ wukłincža, a Bože kłowo napjelnješche štyšniwe wutrobny i trošchtom a i nadžiju. —

Wucžlana cžěšta bčšche hažla. Cžěmna nóz ho rošpschestrěwafche nad hajnowni. Šenož w lčšu hibafche ho potajne žiwjenje. S cžicha šchumjo cžehnješche wčšif psches stare kłójny a šchmrěki a šchafšesche jich wjeršchki. S njelepymaj šchjdlomaj wulčči nčšajki hawron je fwojeje nózneje šchowaniki a hrojnje šchtrčžesche žowa do nózneje cžišchiny. Wliže a dale rujachu wjelki i dybawym kłóžom psches huščžinu. Pod njebjom honjachu ho cžorne mróčžele. Dyž a dyž póbžla jenotliwa hwěšda nčšajku pruhu na semju. Krótko do ranja pať pošbčhowachu ho krej-cžerwjene pruhi nad njebjom. W Lužiškich štronach bčhu Schwejdojo cžichim wobydlerjam woheš do štatokow šaložili.

(Pofracžowanje.)

Něšchto k rošpominnaju.

Najprjedy bibliju.

Nčšesčžijan jene ranje w fwojej štwi žedžesche. Š jeho nohomaj jeho jenicžle džěcžo hrajšafche. Nan na žnědanje cžakafche a nowiny do rukow wša, so by něšchto cžital. Duž mały hólčž pschibčža a praji: „Nč, nano, najprjedy bibliju!“ — Tole powucženje, kotrež bčšche jemu šame jeho džěcžo dalo, bčšche wobrocženje w jeho žiwjenju. Tón šbžnik teho maleho pomoznika bčry k žebi wša, ale na jeho „raššche přędowanje“ ho ženje šabylšo njeje. Hdyž bčšche nan na pucžowanju, hdyž bčšche sam a wšchón šrudny, jemu pschezo tele kłowa do wšchow kłincžachu: „Najprjedy bibliju!“ To bu hešło jeho žiwjenja. Přenje město w jeho wutrobje mčjesche štajnje Bože kłowo, kotrež bčšche jemu kaž list teho šbžnika jemu špižany lubšchi hacž šchto druhe.